

is van den laten oorsprong der Messiaansche profetie niet meer zoo onvoorwaardelijk overtuigd. Een eenigszins ander standpunt wordt ingenomen door Sellin, *Der alttestamentliche Prophetismus*, Leipzig 1912, bldz. 105—193 en Barton, *The Religion of Israel*, New-York 1918, bldz. 103 v. v., die de Messiaansche voorzeggingen uit den boezem van Israël zelf laten opkomen.

Voor de Silo-profetie zie, behalve Gressmann a. w. bldz. 263, ook Gunkel, *Genesis*³, Göttingen 1910 en Procksch, *Die Genesis*, Leipzig 1913 ter plaatse, alsmede Sellin, *Die Schiloh Weissagung*, Leipzig 1908.

¹⁵⁾ De reële mogelijkheid van Davidische Psalmen wordt toegegeven door Baudissin, *Einleitung in die Bücher des Alten Testaments*, Leipzig 1901, bldz. 657 v. v. en door Kittel in de *Realencyklopädie für Protestantische Theologie und Kirche*, XVI, bldz. 206 v. v. en in zijn commentaar op de Psalmen. Beide meenen echter dat van geen enkelen Psalm de Davidische herkomst met zekerheid te bewijzen is. De feitelijke erkenning van Davidische Psalmen vindt men bij König, *Einleitung in das Alte Testament*, Bonn 1893 bldz. 401 v., von Orelli, *Realencykl. f. Prot. Theol. u. Kirche* IV, bldz. 515, Kessler, in den *Strack-Zöckler'schen commentaar op de Psalmen*, Sellin, *Einleitung in das A. T.*², bldz. 125 en Böhl, *Het Oude Testament*, bldz. 247. Ten minste een 13—tal Psalmen worden door hen als echt-Davidisch erkend. Baethgen in zijn *Psalmen-commentaar* neemt in elk geval den Davidischen oorsprong van Psalm 18 aan; ten opzichte van andere, zooals 3 en 4, aarzelt hij.

¹⁶⁾ Men zie hiervoor Baudissin, *Einleitung*, bldz. 664 v. v. (bij wien het nog maar enkele Psalmen zijn die hij als voor-exilisch aanmerkt), Kittel, *Realencykl.* XVI, bldz. 205 v. en *Psalmen-commentaar* (die met name de konings-psalmen en strijdpsalmen vóór de ballingschap stelt), Briggs, *The book of Psalms*, *International Critical Commentary*, die er 27, Baethgen, die er 30 à 40, Kessler, die er minstens 60, en Sellin, *Einleitung*², die al de David-Psalmen der eerste twee Psalmboeken (3—41, 51—72) voor pro-exilisch houdt. Van den voor-exilischen oorsprong der koningspsalmen is ook v. d. Flier overtuigd (*Theol. Studiën* 1913, bldz. 112), terwijl ook Barton, *The religion of Israel*, bldz. 197 het bestaan van voor-exilische Psalmen aanvaardt. Gunkel, *Die Religion in Geschichte und Gegenwart* IV, kol. 1951 plaatst de meeste der Psalmen in de 6^e tot 4^e eeuw.

¹⁷⁾ In Bleek's *Einleitung in das Alte Testament*⁴, Berlin 1878, bldz. 507 schreef hij „Da der Psalter zu den Hagiographen gehört und das Gesangbuch der Gemeinde des zweiten Tempels ist, desgl. die Überschriften von der in der Chronik beschriebenen Gestaltung des musikalischen Gottesdienstes ausgehn, so ist die Frage nicht die, ob es auch nachexilische, sondern ob es auch vorexilische Lieder darin gibt”.